

**Kaitseministri määruse „Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusväljast tulenevate häiringute mõjude leevendamiseks“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on anda Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja mõjualas elavatele elanikele toetust, et leevendada harjutusväljast tulenevate häiringute, nagu müra ja vibratsioon, mõjusid. Määrus puudutab järgmiste omavalitsusüksuste elanikke: Antsla vald, Rõuge vald, Võru linn ja Võru vald.

Harjutusvälja kasutamisega võib kaasneda elanikele oluline häiring, eeskätt müra ja vibratsioon, mida ei ole võimalik harjutusvälja eesmärgipärasel kasutamisel vältida ning millega võib seetõttu kaasneda harjutusvälja piirkonna elanike elukvaliteedi halvenemine.

Määruse alusel antava toetusega parandatakse harjutusvälja mõjualas elavate inimeste eluasemeid viisil, mis muudab need mürale ja vibratsioonile vastupidavamaks. Näiteks vähendavad müra helikindlamad ukSED ja aknad, helikindlamaks ehitatud fassaad jne.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse riigivara valdkonna juht Tambet Tõnisson (tambet.tonisson@kaitseinvesteeringud.ee) ning Kaitseministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna-Kukk (marion.saarna-kukk@kaitseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Tõlkebüroo eesti keele toimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel, mille kohaselt võib minister kehtestada määrusega tingimused ja korra ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist. Kaitseministri määrusega kehtestatakse harjutusväljast tulenevate häiringute mõjude leevendamise toetuse andmise tingimused ja kord.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse 18. mail 2023. a kinnitatud tegevusprogrammi „Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2023–2027“ punktiga 1.1.5. Tegevusprogrammi punktis 1.1.5 sätestatakse: „Kompensatsioonimeetmetena maksame vajalike maade soetamisel inimestele õiglase hüvitise taasteväärtuse näol. Lähtudes tegelikest mõjudest kohalikele kogukondadele, teeme harjutusala mõjude leevenduspaketi, mis sisaldab pikaajalist talumistasu, eriprogramme müra leevendamiseks ning täiendavat rahastust Kagu-Eesti turismi ja kultuuripärandi toetamiseks.“ Käesolev eelnõu on harjutusala mõjude leevenduseks väljatöötatud kaitseministri määrus „Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusväljast tulenevate häiringute mõjude leevendamiseks“.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 18 paragrahvist.

Volitusnorm (riigieelarve seaduse § 53¹ lõige 1) võimaldab kaitseministril kehtestada määrusega tingimused ja korra ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist. Volitusnorm annab aluse määrata kindlaks hüvitise ulatuse, maksmise tingimused ja korra.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse toetuse eesmärk, milleks on leevendada Kaitseväe Nursipalu harjutusväljast tulenevate häiringute, nagu müra ja vibratsioon, mõjusid harjutusvälja mõjualas ning muuta seal asuvaid eluruume häiringutele vastupidavamaks. Harjutusvälja kasutamisega võib kaasneda elanikele oluline häiring, eeskätt müra ja vibratsioon, mida ei ole võimalik harjutusvälja eesmärgipärasel kasutamisel vältida ning seetõttu on toetuse eesmärk läbi toetatavate tegevuste nende häiringute leevendamine.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse, millistele objektidele ja tegevustele saab toetust taotleda.

Eelnõu § 2 lõikes 1 sätestatakse, millistele tingimustele peab vastama, et toetust saada. Kõige olulisem kriteerium on see, et kinnisasjal paiknev eluruum asub Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2023. a määruse nr 96 „Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses kohaliku omavalitsuse üksusele makstava hüvitise ulatus, maksmise tingimused ja kord“ § 3 lõike 3 punktis 1 sätestatud Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja (edaspidi *harjutusväli*) mõjualas. Eluruumi paiknemist saab vaadata kaardirakendusest lingil – <https://experience.arcgis.com/experience/8915ccee83e498396fe4762110e1f7f/>

Eelnimetatud määruse kohaselt on mõjuala ulatus, mis tuleneb harjutusväljal kasutatavatest relvaliikidest ning nende tekitatava müra ja vibratsiooni häiringu tugevusest. Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja mõjuala on 4000 meetrit harjutusvälja piirist.

Mõjuala puhul peetakse silmas eri häiringuid, kuid mõjuala ulatuse (olulise häiringu avaldumise ala) määramisel harjutusvälja kohta on olnud määravaks suurekaliibriliste relvade kriitiline normtaseme. Normtaseme määramisel on tuginetud olemasolevate (näiteks Kaitseväe keskpõlügenoon) ja valmimise lõppjärgus (Soodla) olevate harjutusväljade müra modelleerimise ja laskmiste tulemustele¹.

Kaitseväe Nursipalu harjutusväljal kasutatakse suurimat häiringut põhjustavaid relvaliike (käsitulirelvad, tankitõrjerelvad, suurekaliibrilised relvad) ning seetõttu on mõjuala 4000 m harjutusvälja piirist.

Teine oluline tingimus on, et mõjualas paikneval kinnistul peab olema eluruum ehk seal elavad inimesed, kelle elu võib olla harjutusväljast tulenevate mõjude tõttu häiritud. Kui isikule kuulub mõjualas paiknev kinnistu, millel eluruume pole (nt on see metsa- või põllumaa vms), siis selle kohta toetust taotleda ei saa. Teave, kas kinnistul on eluhoone, saadakse ehitisregistrist, mis on ainus riiklik andmekogu, mis võimaldab saada infot ehitise otstarbe kohta ja on tänapäeval kõige objektiivsem aluseks võetav andmestik.

¹ „Kaitseväe keskpõlügenooni riigi eriplaneeringu keskkonnamõju hindamine. Müra modelleerimine. SELETUSKIRI KOOS MÜRAKAARTIDEGA (13.04.2018)“. Internetis leitav: https://www.kaitseministeerium.ee/sites/default/files/Planeeringud/lisa_3_kvkp_myra_modelleerimine.pdf.

Eelnõu § 2 lõikes 2 sätestatakse tegevused, mis aitavad vähendada harjutusväljast tulenevate häiringute, nagu müra ja vibratsioon, mõjusid ning muuta seal asuvaid eluruumi häiringutele vastupidavamaks. Need tegevused on näiteks punktides 1 ja 2 nimetatud akende ja uste ostmine, paigaldamine, viimistlustööd ning transport. Näiteks ühekordsete akende vahetamine kolme- või neljakordsete pakettakende vastu aitab märkimisväärselt müra summutada. Koos aknakuluga on abikõlblikud akende vahetamisega seotud viimistlustööd ja akende transport. Võimalik on toetust taotleda ka ainult määruses nimetatud toodete ostmiseks ja need ise paigaldada, kui isik peaks seda soovima.

Eelnõu § 2 lõikes 3 sätestatakse erisus korteriühistu puhul. Kortereelamu puhul ei ole mõeldav, et fassaaditöid tehakse iga korteri kohta eraldi, seega on neil võimalik esitada korteriühistu kaudu ühine taotlus. Kortereelamu puhul saab toetust taotleda ainult kas fassaadiehitustöödeks või müravalli või -seina jaoks. Kui aga isik, kellel on korter kortermajas, soovib toetust § 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevusteks, nagu uste või akende ostmine, siis saab ta esitada selleks eraldi taotluse. Näiteks korteriomanik saab esitada ühe taotluse enda nimel, mispuhul on tal võimalik taotleda toetust akende ostmiseks, ja teise taotluse saab esitada korteriühistu maja fassaaditöödeks.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Eelnõu § 3 lõikes 1 on sätestatud üldtingimus, mille kohaselt on abikõlblikud kulud, mis võimaldavad saavutada eesmärgi, ehk näiteks toetuse abil soetatavad ukсед või aknad peaksid vähendada eluruumis müra. Teine tingimus on see, et kulu on taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud. Seega on vajalik, et isik ostab toote selle hinnapakkuja käest, kelle hinnapakumuse ta on valinud ja vastavalt taotluses ka ära märkinud.

Eelnõu § 3 lõike 2 kohaselt on kulud abikõlblikud alates toetuse taotluse esitamise hetkest, st kui isik on kulud kandnud varem, siis nende hüvitamist kahjuks taotleda ei saa. Siinkohal tasub tähele panna, et isikul on õigus omal riisikol osta ukсед, aknad vm enne taotluse rahuldamise otsust, aga ta peab arvestama, et taotluse rahuldamise otsus ei ole garanteeritud ning võib kaasneda risk, et ta peab kõik kulud ise kandma.

Eelnõu § 3 lõikes 3 on täpsustatud, millised kulud ei ole abikõlblikud. Nendeks on kulud, mis ei ole seotud toetatava tegevusega, on põhjendamatud, ebaolulised või toreduslikud.

Eelnõu § 4 kohaselt on taotluste menetleja Sihtasutus Võrumaa Arenduskeskus, kellega Kaitseministeerium sõlmib halduslepingu, millega antakse Sihtasutusele Võrumaa Arenduskeskus haldusülesanded seoses taotluste menetlemisega ning lepatakse kokku muud õigused ja kohustused.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetuse osakaal ja toetuse maksimumsumma.

Eelnõu § 5 lõikes 1 sätestatakse tingimused, mille järgi on toetuse summa 100 protsenti. Üldine eeldus on, et taotleja peab vastama toetuse saamise kriteeriumitele, st taotleja on füüsiline isik, kellel on kinnistu, millel asuv eluruum paikneb harjutusvälja mõjualas, ning see eluruum on rahvastikuregistri andmetel vähemalt alates 1. jaanuarist 2024. a taotleja elukoht.

Selleks, et toetuse summa oleks 100 protsenti, peab eluruum esimese tingimusena paiknema 2000 m raadiuses harjutusvälja piirist. Kuigi taotlema võivad tulla kõik, kelle eluruum paikneb 4000 m raadiuses, on eelisjärjekorras need, kelle hoone asub lähemal, sest tõenäoliselt on ka nende müra- ja vibratsioonitase tugevam kui nendel, kelle eluhoone paikneb kaugemal.

Teine tingimus 100 protsendi osakaalu määramiseks on see, et taotleja on riikliku pensionikindlustuse seaduse järgi vanadus-, toitjakaotus- ja rahvapensioni saaja, töövõimetoetuse seaduse järgi töövõimetoetuse saaja või sotsiaalhoolekande seaduse järgi toimetulekutoetuse saaja. 100 protsendiline toetus on suunatud isikutele, kellel tõenäoliselt puudub ressursid eluhoone parendamiseks või neil on raskem seda ressursi saada.

Eelnõu § 5 lõikes 2 sätestatakse, et 90 protsenti toetust saab juhul, kui elumaja asub harjutusvälja piirist 2000 meetri raadiuses. Kuna harjutusväljale lähemal on häiring tõenäoliselt suurem, on nende toetus suurem kui nendel, kes asuvad pisut kaugemal. Isikud peavad arvestama, et 10 protsendi ulatuses tuleb tasuda omaosalus.

Harjutusväljast 2000 meetri raadiuses asub kokku 731 eluruumi, millest Võru vallas 540, Rõuge vallas 158 ja Antsla vallas 33.

Eelnõu § 5 lõikes 3 sätestatakse toetuse määr 70 protsenti ja selleks kvalifitseeruvad kõik ülejäänud määruse nõuetele vastavad taotlused (v.a korteriühistud). Põhilised nõuded on, et taotleja on füüsiline isik, kellel on harjutusvälja mõjualas kinnistu, millel asuv eluruum paikneb harjutusvälja mõjualas ehk 2001–4000 m raadiuses, ja see eluruum on rahvastikuregistri andmetel vähemalt alates 1. jaanuarist 2024. a taotleja elukoht.

Eelnõu § 5 lõikes 4 sätestatakse taotleja kohta maksimumtoetuse summa, mis on 8000 eurot. Seega saab taotleja taotleda toetust kõigi § 2 lõikes 2 sätestatud tegevusteks, mis täidavad eesmärgi, ehk näiteks osta nii ukсед kui ka aknad ja parendada fassaadi, kuid taotlejale väljamakstav summa on kõige rohkem 8000 eurot. Eritingimus sätestatakse kortermaja taotluse puhul, mille summat ei liideta üksikisikust taotleja taotlusele. Näiteks kui taotleja soovib enda korteri akende vahetuseks taotleda 8000 eurot ja ühtlasi taotleb korteriühistu toetust fassaaditöödeks, siis on see fassaaditööde summa eraldi arvestuses ning seda ei arvestata selle 8000 euro hulka. Kui taotleja on korteriühistu, kehtivad sellele lõigetes 5 ja 6 sätestatud osakaalud ja protsendid.

Eelnõu § 5 lõikes 5 sätestatakse erinorm korteriühistu kohta. Sel juhul on müraseina ostmiseks või müravalli rajamiseks toetuse maksimumsumma 7000 eurot ja toetuse osakaal abikõlblikest kuludest 70 protsenti – see tähendab, et korteriühistu peab 30 protsenti ühiselt omavahenditest panustama. Kui aga näiteks eramaja kohta soovitakse toetust saada ka müravalli rajamiseks, kehtib eramaja kohta § 5 lõige 4, st kõigi tööde summa kokku on 8000 eurot taotleja kohta.

Eelnõu § 5 lõikes 6 sätestatakse erinorm korteriühistu kohta. Sel juhul on fassaadiparendustöödeks toetuse maksimumsumma 14 000 eurot ja toetuse osakaal abikõlblikest kuludest 70 protsenti. Kortermaja korterite omanikud saavad fassaaditöödeks esitada ühise taotluse korteriühistu kaudu ja peavad tagama, et korteriühistel on võimalik tasuda 30 protsenti tööde maksumusest omafinantseeringuga. Kui aga näiteks eramaja kohta soovitakse toetust saada fassaaditöödeks, kehtib eramaja kohta § 5 lõige 4, st kõigi tööde summa kokku on 8000 eurot taotleja kohta.

Eelnõu § 5 lõikes 7 on täpsustatud, et kui taotleja esitab oma kinnisasja, näiteks korteri kohta taotluse akende vahetamiseks, siis ei arvestata selle 8000 euro hulka seda summat, mida taotleb korteriühistu korterelamu fassaadiehitustöödeks või müraseina rajamiseks.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse tingimused taotlejale.

Eelnõu § 6 lõike 1 kohaselt saab taotleja olla füüsiline isik, st juriidilised isikud toetust taotleda ei saa. Füüsilise isiku omandis, kaasomandis või ühisomandis peab olema kinnisasi, millel

paiknev eluruum asub harjutusvälja mõjualas. Määruse eelnõu § 9 lõikes 4 on täpsustatud, et kui kinnisasi on mitme isiku omandis, saab toetuse taotluse esitada üks omanik ning teised omanikud peavad oma nõusolekut taotluse esitamiseks allkirjaga kinnitama.

Teine tingimus on, et rahvastikuregistris on vähemalt alates 1. jaanuarist 2024. a märgitud isiku elukohaks harjutusvälja mõjualas asuv eluruum. See tingimus on oluline selleks, et toetust saaksid enim puudutatud isikud. Mõjualas võib olla kinnisvara ka inimestel, kelle põhielukoht asub mujal, ja kuna käesolev meede on mõeldud eelkõige kohalikele elanikele, keda häiringud mõjutavad enim, siis on rahvastikuregistris sätestatud elukoht parim objektiivne võimalus selle tagamiseks.

Eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatakse erisus, kui toetust taotleb korteriühistu (edaspidi ka *taotleja*). Korteriühistu peab üldkoosolekul vastu võtma otsuse toetuse taotlemiseks, sest toetuse saamisega kaasneb kohustus tasuda 30 protsenti toetatava tegevuse summast omavahenditest. Lisaks on tingimus, et vähemalt poolte korterelamu korterite omanikud peavad vastama lõikes 1 sätestatud tingimustele, st omanik peab olema füüsiline isik, kes on korteri omanik ning kellel on määruses nõutud sissekirjutus.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse taotleja kohustused. Taotleja peab:

- 1) kinnitama, et ta on suuteline tasuma projekti omafinantseeringu – see kinnitus on vajalik selleks, et taotleja saaks aru, et olenevalt töödest, mida ta soovib teha, ja toetuse saamise tingimustest võivad tal tekkida kohustused, mida toetusega ei hüvitata ning mis on vaja tasuda omavahenditest;
- 2) võimaldama kontrollida taotluses tema kohta esitatud teavet ja osutama seejuures igakülgselt abi – kuigi menetlejal on võimalik kontrollida teavet registritest, näiteks elukoha sissekirjutust rahvastikuregistris ning teavet kinnisasja omandi kohta kinnistusregisrist, võib olla vajadus isiku käest taotluses esitatud teave üle kontrollida või seda teavet kinnitavaid dokumente paluda;
- 3) teavitama viivitamata taotluses esitatud andmetes toimunud muudatusest või ilmnenu asjaolust, mis võib mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist – näiteks asjaolu, et isik on otsustanud oma kinnisasja maha müüa, või muu oluline asjaolu.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse toetuse taotluse esitamise aeg ja teate avaldamine.

Eelnõu § 8 lõike 1 kohaselt teatab menetleja toetuse taotlusperioodi algus- ja lõppkuupäevast enne taotluste vastuvõtu algust oma kodulehel ja vähemalt ühes Võru maakonna levikuga lehes ning edastab teate harjutusvälja mõjualas asuvatele kohalikele omavalitsustele, kes avaldavad teate oma kodulehel. Etteteavitusaeg annab inimestele võimaluse määruse tingimustega tutvuda ja vajalikke ettevalmistusi teha, näiteks hinnapakumisi võtta. Ühtlasi saab sel perioodil korraldada vajalikke teavituskampaaniaid, et teavitada huvirühmi toetuse taotlemise võimalusest.

Eelnõu § 8 lõikes 2 sätestatakse, et taotluste esitamise perioodi määrab menetleja, võttes arvesse, et taotlejatel oleks piisavalt aega teha ettevalmistustöid.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse taotluse esitamine ja nõuded taotlusele.

Eelnõu § 9 lõikes 1 on sätestatud teave, kuhu taotluse saab esitada. Taotluse saab esitada elektrooniliselt läbi Riigi Tugiteenuste Keskuse (e-toetuse keskkond) – selleks peab minema internetilehele etoetus.rtk.ee. Seal saab logida TARA autentimisega sisse, seejärel alustada uut taotlust ja valida vastav voor. Menetleja ja kohalike omavalitsuste vastavad töötajad on valmis abistama inimesi, kes võiksid taotluste elektroonilise esitamisega hätta jääma.

Eelnõu § 9 lõikes 2 sätestatakse nõuded, millised andmed ning vajadusel neid tõendavad dokumendid peab taotleja taotluses esitama. Need andmed on:

- 1) taotleja ees- ja perekonnanimi ning isikukood;
- 2) taotleja rahvastikuregistrijärgne elukohta aadress;
- 3) kui kinnisasjal on mitu omanikku, siis kõigi kaas- või ühisomanike ees- ja perekonnanimed ning isikukoodid;
- 4) toetatava objekti kinnistusregistri number;
- 5) teave väljavalitud hinnapakumuse kohta;
- 6) taotletava toetuse summa;
- 7) taotletava toetuse osakaalu protsent;
- 8) teave, kas toetust taotlev isik on toetuse taotlemise hetkel vanadus-, toitjakaotus- või rahvapensioni saaja või töövõime- või toimetulekutoetuse saaja;
- 9) toetatava tegevuse kirjeldus.

Eelnõu § 9 lõikes 3 on täpsustatud, et taotleja võib esitada ühe taotluse ühe kinnistu eluruumi kohta, milles ta märgib ühe või mitu toetatavat tegevust. Näiteks kui eramaja omanik soovib toetust akende ja uste vahetamiseks ning fassaaditöödeks, esitab ta kõik toetatavad tegevused ühes taotluses. Toetatav summa on maksimaalselt 8000 eurot kõigi tegevuste peale kokku. Vastavalt tingimustele peab isik arvestama ka sellega, kas tal on vaja tasuta omaosaluse protsent, ning kui tegevused osutuvad kallimaks kui 8000 eurot, peab ta arvestama ka selle osa tasumisega, mida toetus ei kata.

Eelnõu § 9 lõikes 4 sätestatakse, et kui kinnisasi on mitme isiku kaas- või ühisomandis, esitab taotluse üks kinnisasja omanik ning taotleja lisab taotlusele teiste kinnisasja kaas- või ühisomanike allkirjastatud nõusoleku. See nõue aitab tagada, et teised kinnisasja omanikud on teadlikud ja nõus sellega, et üks omanik taotluse esitab (see tähendab, et teised taotlust esitada ei saa). See, kes taotluse esitab, on ühtlasi see, kes vastutab, et toetatavad tegevused tehtud saaks.

Eelnõu § 9 lõikes 5 sätestatakse erisus, kui taotleja on korteriühistu. Korteriühistu peab lisaks üldistele andmetele, mis puudutavad taotlejat ja toetatavat tegevust, lisama taotlusele üldkoosoleku otsuse protokoll, millest nähtuks, et hääletatud on taotluse esitamise poolt. See tähendab, et hääletuse tulemusel peavad korterelamu korterite omanikud olema taotluse esitamisega nõus ning nad on teadlikud, et kortermaja puhul on omaosalus 30 protsenti, mille tasumisega peab korteriühistu arvestama.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse nõuded hinnapakumusele. Hinnapakumuse esitamise nõue aitab tagada, et isik ostab toote, mis on vastavuses turuhindadega, ja seeläbi tagatakse toetusraha eesmärgipärane kasutamine.

Eelnõu § 10 lõike 1 kohaselt peab hinnapakumuses olema märgitud iga tegevus, milleks taotleja soovib toetust saada. See tähendab, et kui taotleja soovib toetust nii uste kui ka akende jaoks, peab mõlema kohta olema esitatud vähemalt kaks võrreldavat hinnapakumust. Eri tegevused võivad olla nii ühes kui ka mitme hinnapakkuja hinnapakumuses. Näiteks kui üks tootja pakub nii uksi kui ka aknaid, võivad need olla ühes pakumuses, aga kui teine hinnapakumuse on ainult uste kohta, siis peab olema veel kolmas akende kohta.

Eelnõu § 10 lõikes 2 sätestatakse erisus, et juhul kui turul ei ole tõesti mõistlikel põhjustel kahte hinnapakumust saada, esitab taotleja vähemalt ühe hinnapakumuse koos põhjendusega, miks ei olnud võimalik rohkemaid hinnapakumusi esitada. Selline olukord võib esineda näiteks siis,

kui teatud teenuse või toote pakkujat on ainult üks või ettevõtja konkreetses piirkonnas ei tegutse vms.

Eelnõu § 10 lõikes 3 sätestatakse, et toetatava tegevuse hinnapakkumus ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes hinnaga, mida sarnase tegevuse või objekti eest tavaliselt tasutakse. Kui võrreldavaid pakkumisi on mitu ning üks nendest on märkimisväärselt kallim, kuigi pakutav toode on sama kvantiteedi ja kvaliteediga, võib arvata, et selline toetusraha kasutamine ei oleks tõhus. See aitab tagada, et piiratud vahendite raames saaks kasu rohkem taotlejaid.

Eelnõu § 10 lõikes 4 jäetakse taotlejale mõningane paindlikkus hinnapakkumise valikus. Kui taotleja leiab, et mingil põhjusel on kallimas hinnapakkumuses olev toode parem, peab selle kohta esitama põhjenduse ning see peab olema objektiivselt põhjendatud. Näiteks kui aknapakkumuses on üks kolmekordne, aga teine, kallim, neljakordne pakett, on igati põhjendatud, et taotleja sooviks võtta neljakordset aknapaketti, sest selle mürasummutus on suurem.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse taotluse menetlemine.

Eelnõu § 11 lõike 1 kohaselt kontrollib menetleja taotluse vastuvõtmisel taotluse tähtaegset esitamist, nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse nõuetele vastavust, selles esitatud andmete õigsust ning taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust määruses sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 11 lõikes 2 sätestatakse nõue, et taotluse esitamise tähtaega ei ennistata ning tähtajaks esitamata taotlus jäetakse läbi vaatamata ja tagastatakse esitajale. See aitab tagada, et menetleja saaks hakata taotluseid õigel ajal menetlema. Kui taotlejad esitavad taotluseid hiljem ning soovivad tähtaegu ennistada, ei saa menetleja tagada, et kõik taotlused saavad võimalikult kiiresti ja tõhusalt menetletud, ning seoses sellega võib kõikide taotluste menetlemise aeg pikeneda. Menetleja saab taotlused rahuldada või rahuldamata jätta alles siis, kui kõik taotlused on esitatud.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse taotluste rahuldamise järjekord.

Eelnõu §-s 12 lõikes 1 on esitatud taotluste rahuldamise järjekord. Kuna vahendid on piiratud, eelistatakse neid taotlejaid, keda harjutusväli rohkem mõjutab ja kes on sotsiaalselt nõrgemas positsioonis. Seega rahuldatakse esimeses grupis taotlused, mis vastavad § 5 lõikes 1 sätestatud tingimustele, st kelle eluruum asub harjutusvälja piirist kuni 2000 m raadiuses ning kes on riikliku pensionikindlustuse seaduse järgi vanadus-, toitjakaotus- ja rahvapensioni saajad, töövõimetoetuse seaduse järgi töövõimetoetuse saajad ning sotsiaalhoolekande seaduse järgi toimetulekutoetuse saajad.

Teises grupis rahuldatakse taotlused, mis vastavad § 5 lõikes 2 sätestatud tingimustele, st need, millel märgitud eluruum asub 2000 m raadiuses harjutusvälja piirist.

Kolmandas grupis rahuldatakse ülejäänud taotlused, mis vastavad § 5 lõikes 3 sätestatud tingimustele, st taotlejale kuuluv eluruum asub harjutusvälja piirist 2001–4000 m raadiuses.

Eelnõu § 12 lõikes 2 sätestatakse erandid korteriühistute taotluste puhul. Need rahuldatakse vastavalt koos teise grupi taotlustega, kui korterelamu, mille kohta toetust taotletakse, asub kuni 2000 meetri raadiuses harjutusvälja piirist ning vastavalt koos 3 grupi taotlustega, kui

korterelamu, mille kohta toetust taotletakse, asub 2001–4000 meetri raadiuses harjutusvälja piirist.

Eelnõu § 12 lõikes 3 sätestatakse reegel, mille alusel eelistatakse taotluseid, kui ühes grupis rahuldamisele kuuluvaid taotluseid on rohkem kui eelarve jääki. Sellisel juhul rahuldatakse sellesse gruppi kuuluvad taotlused, eelistades neid taotlusi, milles märgitud kinnisasjal asuv eluruum paikneb harjutusvälja piirile lähemal. Näiteks kui teise grupi alla liigitatud taotleja x eluruum asub 1345 m kaugusel harjutusvälja piirist ja sama grupi alla liigituva taotleja y eluruum asub 1456 m kaugusel, siis rahuldatakse taotleja x taotlus ning eelarve ammendumise tõttu jääb taotleja y taotlus rahuldamata.

Eelnõu §-s 13 on reguleeritud taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine ning otsusest teavitamine.

Eelnõu § 13 lõikes 1 on sätestatud, et kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad nõuetele, teeb menetleja taotluse rahuldamise otsuse §-s 12 sätestatud järjekorras nende vahendite piires, mis on toetuse andmiseks ette nähtud.

Eelnõu § 13 lõikes 2 sätestatakse, et kui taotluste rahuldamiseks ette nähtud vahenditest ei piisa, võib taotleja nõusolekul taotluse rahuldada osaliselt.. Näiteks selline situatsioon, et eelarves on järel 5000 eurot, aga taotleja soovis saada 8000 eurot – siis on taotlejal võimalik nõustuda 5000 euroga ent peab arvestama, et ülejäänud summa on tal vaja leida omavahenditest. Kui taotleja ei ole toetuse summa vähendamisega nõus, teeb menetleja taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Eelnõu § 13 lõikes 3 sätestatakse taotluse rahuldamata jätmise alus eelarve ammendumise tõttu. Kuna tegu on piiratud vahenditega, võib osa taotlusi jääda rahuldamata, st kui taotletava toetuse suurus ületab toetuse andmiseks ette nähtud vahendite jäägi, tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Eelnõu § 13 lõikes 4 sätestatakse erisus, et kui taotleja on esitanud taotluse, milles sisalduvad ka mitteabikõlblikud kulud, näiteks kui koos fassaaditöödega on hinnapakumuses ka katusevahetus, siis võib taotleja toetuse rahuldada osaliselt ainult selles osas, mis on määruse kohaselt abikõlblik. Oluline on, et toetuse vähendamisel on ikkagi võimalik saavutada tegevuse eesmärgid. Ka peab taotleja sellega nõus olema, sest selle tagajärjel võib tema kulu suurenedada. Kui taotleja ei ole toetuse summa vähendamisega nõus, teeb menetleja taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Eelnõu § 13 lõikes 5 sätestatakse, mis tingimustel teeb menetleja taotluse rahuldamata jätmise otsuse (lisaks eelarve ammendumisele), kui taotleja, taotlus või toetatav tegevus ei vasta nõuetele.

Eelnõu § 13 lõikes 6 sätestatakse, et taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale e-toetuse keskkonna kaudu.

Eelnõu §-s 14 on sätestatud leping menetleja, toetuse saaja ja teenuse pakkuja vahel.

Eelnõu § 14 lõike 1 kohaselt sõlmitakse taotluse rahuldamise otsuse või taotluse osalise rahuldamise otsuse alusel mitmepoolne leping toetuse saaja, väljavalitud hinnapakkuja ja menetleja vahel 30 tööpäeva jooksul otsuse tegemisest. Lepingu sõlmimine tagab, et nii taotleja kui ka hinnapakkuja on tingimustega nõus ning nad kinnitavad, et saavad ja soovivad taotluses märgitud tegevused määruses sätestatud aja jooksul ellu viia.

Eelnõu § 14 lõikes 2 sätestatakse teave, mis peab lepingus märgitud olema:

- 1) kes on toetuse saaja, tema nimi, isiku- või registrikood ja kontaktandmed;
- 2) hinnapakkuja ehk tulevase töö- või teenusepakkuja nimi, registrikood ja kontaktandmed;
- 3) mis on toetatavad tegevused;
- 4) mis on toetuse maksimumsuurus;
- 5) mis on omafinantseeringu määr;
- 6) vajaduse korral ettemaksu suurus;
- 7) toetatava tegevuse elluviimise tähtpäev;
- 8) toetuse väljamaksmise tingimused;
- 9) toetuse tagasinõudmise kord;
- 10) viivise määr toetuse tähtjaks tagastamata jätmise korral;
- 11) toetuse saaja õigused ja kohustused.

Eelnõu § 14 lõikes 3 sätestatakse, et toetuse saaja võib loobuda lepingu sõlmimisest, kui ta soovib ja suudab viia toetatava tegevuse ellu enne toetusraha saamist. Näiteks juhul, kui toetuse saaja soovib ise oma vahenditest toote ära osta ja selle ise paigaldada, võib ta seda teha ning pärast toote ostmist ja paigaldamist esitada menetlejale ostu eest tasumist tõendavad dokumendid (kviiitungi, ülekande vms). Pärast dokumentide kontrollimist tasutakse tasu taotleja taotluses märgitud kontole. Ühtlasi peab toetuse saaja teavitama menetlejat, et ta viib tegevuse ise ellu. Sel juhul saab menetleja teada, et selle toetuse saajaga lepingut ei sõlmita.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse, mis tingimustel makstakse ettemaksu. Paragrahvis 14 sätestatud lepingu sõlmimise korral võib maksta ettemaksu väljavalitud hinnapakkujale kuni 50 protsenti toetuse summast. Ettemaksu ei maksta mitte toetuse saajale, vaid otse teenuse osutajale. See tähendab, et toetuse saajale, kes lepingut ei sõlmi ning soovib tooted ise osta ja paigaldada, ettemaksu ei maksta.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse toetuse saaja kohustused.

Eelnõu § 16 lõike 1 kohaselt viib toetuse saaja toetatava tegevuse ellu taotluse rahuldamisotsuses või lepingus kokkulepitud tingimustel ning maksab vajaduse korral töö või teenuse osutajale lepingus märgitud suuruses ja tähtjal omaosaluse ning võimaldab teenuse osutajal või toote pakkujal viia ellu lepingus kokkulepitud tegevused.

Eelnõu § 16 lõike 2 kohaselt esitab toetuse saaja pärast toetatava tegevuse elluviimist menetlejale esimesel võimalusel tööde üleandmise-vastuvõtu akti või muu dokumendi, mis tõendab töö tegemist või teenuse osutamist, 12 kuu jooksul alates taotluse rahuldamisotsuse tegemisest. Näiteks kui isik soovis saada toetust akende ostmiseks ja tegi seda ilma lepingut sõlmimata ehk ostis need ise omavahendite eest, saab ta esitada ostu tõendavad dokumendid, kui aknad on paigaldatud.

Tööde tegemist tõendavad dokumendid, nt ostu kinnitavad arved ja maksed, saab toetuse saaja lisada e-toetuse keskkonda (ostuarved maksetaotluse juurde, kui projektitaotlus on menetleja poolt märgitud rahastatuks), seal on ka projektipõhine e-postkast, mille kaudu saab menetleja ja taotleja või toetuse saaja teateid vahetada ja kõik talletub projekti juurde.

Lõike 3 kohaselt selleks, et menetleja saaks kontrollida, kas töö on tehtud ja kõik vastab nõuetele, peab toetuse saaja võimaldama:

- 1) menetlejal kontrollida kuludokumente, näiteks seda, kas toetuse omaosalus on hinnapakkujale ehk teenuse osutajale makstud;
- 2) menetlejale juurdepääsu toetatavale objektile, näiteks veendumaks, et toetusega ostetud aknad on objektile paigaldatud;

3) andma menetleja kasutusse kõik toetatava tegevusega seotud andmed ja dokumendid kümne tööpäeva jooksul vastavast nõudmisest arvates.

Eelnõu §-s 17 sätestatakse toetuse maksmise erisused vastavalt sellele, kas taotleja on sõlminud lepingu või mitte. Mõlemal juhul toimub väljamaksmine läbi sama e-toetuse keskkonna. Esmalt lisab toetuse saaja kulud koos dokumentidega keskkonda ja seejärel esitab menetlejale kontrolli. Kui kõik on korrektne (sh puudused kõrvaldatud), siis saadetakse need väljamaksmisele. Seejärel liigub info riigi raamatupidamise SFOS->SAP keskkonda, kus juba väljamakse tehakse taotluses märgitud taotleja pangakontole või lepingus märgitud töövõtja pangakontole.

Eelnõu § 17 lõikes 1 on reguleeritud, kuidas makstakse toetus välja siis, kui toetuse saaja, teenuse osutaja ja menetleja vahel on sõlmitud leping. Igal juhul peab olema enne väljamakse tegemist toetatav tegevus ellu viidud ja seda tõendavad dokumendid esitatud. Lisaks võetakse arvesse ka seda, et kui maksti ettemaksu, arvestatakse lõppmaksest maha ettemaksuna tasutud summa.

Eelnõu § 17 lõikes 2 sätestatakse, kuidas makstakse toetus välja siis, kui toetuse saaja ei ole lepingut sõlminud. Sel juhul maksab menetleja toetuse välja toetuse taotluses märgitud pangakontole hiljemalt ühe kuu jooksul pärast toetatava tegevuse elluviimist ja menetlejale vastavate dokumentide esitamist. See tähendab, et toetuse saaja peab olema tooted, näiteks aknad või ukSED, ise välja ostnud ja ka paigaldanud ning alles siis saab ta vastavad tõendid (arved ja maksekorraldused ning pildid tehtud töödest) esitada menetlejale. Menetlejal on õigus minna kohapeale kontrollima, kas tööd on tehtud.

Eelnõu §-s 18 sätestatakse toetuse tagasinõudmise alused.

Eelnõu § 18 lõike 1 punkti 1 kohaselt teeb menetleja toetuse tagasinõudmise otsuse, kui toetuse saaja ei ole tähtaja jooksul toetatavaid tegevusi ellu viinud. Säte on konkreetselt suunatud nendele, kes on sõlminud lepingu, sest isikud, kes tegevuse ise ellu viivad, saavad toetuseraha alles pärast tegevuse elluviimist ja vastavate tõendite esitamist.

Eelnõu § 18 lõike 1 punkti 2 sätet kohaldatakse kõigile taotlejatele ning juhul, kui taotleja on esitanud taotlemisel või projekti elluviimisel ebaõiget või mittetäieliku teavet või ilmneb asjaolu, mille korral taotlus oleks jäetud rahuldatama, nõutakse toetusraha tagasi.

Eelnõu § 18 lõikes 2 on sätestatud, et kui toetuse saaja kuludokumentide kontrolli tulemusena või objekti kontrolli tulemusena selgub, et toetust pole kasutatud sihipäraselt, on menetlejal õigus toetus kas osaliselt või täielikult tagasi nõuda.

Eelnõu § 18 lõikes 3 sätestatakse, et toetuse tagasinõudmise otsus edastatakse toetuse saajale e-toetuse keskkonna kaudu seal märgitud e-posti aadressile.

Eelnõu § 18 lõikes 4 sätestatakse toetuse tagasimaksmise aeg, mis on kõige rohkem kaks kuud toetuse tagasinõudmise otsuse kättesaamisest.

Eelnõu § 18 lõige 5 on suunatud hinnapakkujale ehk teenuse osutajale. Kui taotleja, menetleja ja hinnapakkuja vahel on sõlmitud leping, mille alusel on viimasele kantud ettemaks, aga mingil põhjusel ei ole töid tähtajaks tehtud, nõuab menetleja lepingu alusel teenuse osutajale makstud ettemaksu tagasi.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus uusi termineid kasutusele ei võeta.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Eelnõukohase määruse rakendamine toob kaasa positiivse mõju harjutusvälja mõjualas elavatele elanikele. Määruse sihtrühm on Antsla valla, Rõuge valla, Võru linna ja Võru valla elanikud, kes jäävad Nursipalu harjutusvälja mõjualasse. Harjutusvälja mõjualas on 1. jaanuari 2024. a seisuga eluruumide arv järgmine: Antsla vald – 145; Rõuge vald – 303; Võru linn – 1497; Võru vald – 1135. Seega on mõjualas kokku 3080 eluruumi.

Eelduslikult mõjutab määrusega antav toetus rohkem isikuid, kes elavad harjutusväljale lähemal ning kes vajavad riigi toetust (pension-, töövõime- ja toimetulekutoetuse saajad). Nende isikute kulud eluasemete mürale ja vibratsioonile vastupidavamaks muutmisel katab riik 100 protsendi ulatuses vastavalt määruses sätestatud järjekorrale.

6. Määruse rakendamisega seotud kulud

Eelnõuga kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest Kaitseministeeriumi valitsemisala kaudu. Määruse rakendamise kuluks on arvestatud 500 000 eurot. Määruse rakendamisega ei kaasne kulusid omavalitsusüksustele. Määruse rakendamiseks vajalikud Sihtasutus Võrumaa Arenduskeskuse tegevuskulud määratakse kindlaks Kaitseministeeriumi ja sihtasutuse vahelises lepingus, mis kaetakse samuti Kaitseministeeriumi eelarvest.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 93 lõike 3 kohaselt hakkab määrus kehtima (jõustub) kolmandal päeval pärast kehtivas korras avaldamist, kui seaduses või määruses endas ei ole sätestatud hilisemat tähtpäeva.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning arvamuse andmiseks järgmistele omavalitsusüksustele: Antsla vald, Rõuge vald, Võru linn ja Võru vald. Regionaal- Põllumajandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega.